

עטרת ש"ש

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת בהר בהקתו

בס"ד, עש"ק פרשת בהר בהקתו
כ"ה אייר תשפ"א – שנה י"ב גליון תקנ"ח

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
6:48	8:04	8:42	7:03	8:59	9:10
8:04	8:06	8:39	7:03	8:59	9:10
9:11	8:59	9:11	7:40	8:59	9:10
9:22	9:10	9:22	7:50	9:10	9:22

מבוסס על חידושי מו"ר ח"י רבינו שנת 5331 ז' חלקים

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיְדַבֵּר הוֹיִ"ה אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְשִׁבְתֶּהּ הָאָרֶץ שִׁבַּת לַהוֹיִ"ה. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמֶךְ וְאִסַּפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ (כח א-ג).

המיל בה זוהמה, וישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתו. לכן כתוב 'בהר סיני' אצל שמיטה, לרמז שמצות שמיטה הוא תיקון על חטא עה"ד כעין התיקון שהיה בשעת מתן תורה.

ולכך מצות שמיטה נהג רק בארץ ישראל כמ"ש 'כי תבאו אל הארץ, כי הרי ידוע מה שפירש רש"י (לקמן כו לה) עה"פ 'את אשר לא שבתה' וז"ל: ששבעים שנה של גלות בבל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויובל שהיו בשנים שהכעיסו ישראל בארצם לפני המקום עיי"ש. והוא כמו שכתוב ג"כ בארה"ר לאחר החטא 'ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן' (בראשית ג כד) שהלך ג"כ בגלות, ולכן כתוב במצות שמיטה 'כי תבאו אל הארץ' שע"י שמירת מצות שמיטה 'תבאו אל הארץ' ולא תלכו ח"ו בגלות.

ומסיים התורה 'בשנת היובל הזאת תשבו איש אל אחזתו' שע"י שתקיימו מצות שמיטה ותתקנו את המלכות בשלימות, אז תשיגו בחינת 'יובל' שהיא בנינה כידוע (לקו"ת ואתחנן), שהיא בחינת הגאולה העתידה הנקרא בשם יובל כידוע מהוזהר הקדוש (ח"ב מו:): וז"ל: תא חזי, בסמרא דיובלא, אשתכח חירו לישראל. וכן לזמנא דאתי, דכתיב, (ישעיה כו) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'. ואז 'תשבו איש אל אחזתו' שיהיה קיבוץ גלויות בב"א. רעוא דרעיון תשכ"ב לפ"ק

ומנוחה לחי העולמים. וא"כ לכאורה יוצא שארה"ר פגם ג"כ בבחינת שבת בחינת מלכות.

ומבואר שם עוד ממרן הארז"ל, הענין שיש כמה שביתות שהם שבת בראשית ושמטה ויובל, שהם כמה מדרגות העליה של השכינה ע"ש.

לפי כל זה אפשר לומר שמצות שמיטה הוא תיקון לחטא עה"ד שהוא תיקון המלכות, ולכך 'שש שנים תזרע שדך' שהם מרמזים לעבודת המדות שצריך לתקנם שהם חג"ת נהי"ם, וזהו 'תזרע שדך' שתתקן את מה שצריך לתקן.

ולכך פירט התורה רק כרמך ותבואתה, כי מבואר בחז"ל (ברכות מ.), שאחד אומר שהעה"ד היה ענבים, ואחד אומר שהיה חטה. ואיתא בתיקו"ז (דף סט.) שכל השיטות הם אמת. ולכך מפרט התורה רק אלו המינים לרמזו שע"י שמירת מצות שמיטה מהתקנים את החטא עה"ד.

וזוהו מה שמרמזו לנו רש"י על 'זשבתה הארץ שבת לַהוֹיִ"ה' כשם שנאמר בשבת בראשית. לומר שמצות שמיטה הוא תיקון על מה שלא המתין אדה"ר מלאכול מהעה"ד בשבת, שלכאורה ג"כ פגם בשבת, וע"י מצות שמיטה מתקנים השבת בראשית.

ולפי זה מובן למה דוקא כתוב אצל שמיטה 'בהר סיני', כי אמרו חז"ל במסכת שבת (קמו ע"א) שבשעה שבא נחש על חוה

צריך להבין מה שכבר עמדו בזה חז"ל מובא ברש"י, מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני וכו' ע"ש. ועוד צריך להבין דברי רש"י מה שפירש על 'זשבתה הארץ שבת לַהוֹיִ"ה' לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית. ועוד צריך להבין מש"כ 'שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך ואספת את תבואתה' למה פירט הכתוב דייקא כרמך ותבואתה.

אלא הנראה לומר שזה ידוע שהשורש של כל החמאים והרע באים מחטא עין הדעת, וגם ידוע ממרן הארז"ל (שער הכוונות דרושי ר"ה ד"א), שאילו היה ממתין אדה"ר עד ליל שבת לא היה לו חטא, כי בשבת היה מותר לאכול מעה"ד.

והטעם נראה לי, משום ששבת הוא יום שכולו טוב, ולכן העין הדעת טוב ורע היה מתבטל ממנו החלק הרע, והיה מתהפך העין לכולו טוב, ובוה הטעם איתא ממרן הארז"ל כאן בלקוטי תורה, למה בשבת יש איסור ברירה, כי בשבת אין שום רע ופסולת, וא"כ כשהיה אוכל העה"ד בשבת היה נברר לגמרי לצד הטוב, והרע מתבטל ממילא מה שאין כן ביום חול, ולכן ע"י שאכל אדה"ר מעה"ד ביום חול נתערב בכל הדברים שבעולם טוב ורע בעירוביאי, וכל העבודה של אדם בזה העולם הוא לברר הטוב מהרע, ויהיה כולו טוב והרע יתבטל ממילא, ועי"ז יהיה יום שכולו שבת

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

**וְסִפְרָתָ לךָ שֶׁבַע שָׁבָתוֹת שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים
שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שֶׁבַע שָׁבָתוֹת
הַשָּׁנִים תִּשְׁעַ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה (כה ח).**

ואתם אחי תבינו מה שאמר מרן הארז"ל, ששער החמשים הוא שער הכולל כל החמשים, וכן ביאר מרן אלקי הבעש"ט, כשבאין לשער החמשים מתחיל עוד מ"ט שערים, הכולל מה שתחתיו ושער לעליון. וזהו 'וספרת לך' סודו שער החמשים, שיכוין להמושך הארה משער החמשים לכל מ"ט ימי 'שבת השנים', שכל שבע שבת שנים שבע פעמים, כלם יהיו מאורים כספירים משער החמשים הנקרא ל"ך. ואח"כ כשתבוא לשנת יובל שער החמשים, אז יתחיל עוד מ"ט שערים, וזהו 'והיו לך' שער החמשים יהיה לך עוד ל'שבע שבת שנים תשע וארבעים שנה' שכל יו"ט חסדים ויו"ט גבורות המתפשטות לתשע וארבעים, כולם יש להם שורש בשעת עליון שער החמשים, הכולל ארבעים ותשע של המתפשטין, והם מאירין בשל מטה, ובשנת היובל כולם עולין אל שורשם שברעת.

וזהו כוונת רש"י, ופשוטו של מקרא יעלו לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט. שקבלנו ממרן הבעש"ט כשרש"י אומר ופשוטו של מקרא, כוונתו כשהיה לך התפשטות הגשמייות ותפישת עצמך מחומר הגם, אז תבין המקרא גם כן בדרך פנימי בהתפשטות גוף וחומר. ובכאן כוונת רש"י 'עלו לך' שער החמשים שהוא 'חשבון' של כל 'שנות השמיטה', הכולל כל מה שתחתיו כשתבוא למדרגות יובל שער החמשים, אז יעלו לך למספר מ"ט, ששער החמשים כולל כל המ"ט כמו שבארנו והבן היטב, והוא ביאור אמיתי לכלל הלשון.

אוצר החיים' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

**וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לַעֲמִיתְךָ אוֹ קָנָה מִיָּד
עַמִּיתְךָ וגו' (כה יד).**

וזהו קנין הקרקע על ידי שטר כ"ב אתון, והוא על ידי לימוד התורה לשמה, ומדבק עצמו באור אין סוף שבתוך אותיות, נקנה לו הקרקע כלי ראווה, לקבל בתוכו אמונת אלהות למסור נפשו באמת למסקלה שריפה הרג חנק על קדושת שמו הגדול, שלא לפגום חיליה בנקודת יוד נקודת ציון נקודה העיקרית.

ויכוין אדם בשקונה לו קרקע, לעשות בתחתון לרמוז בעליון, שיקנה לו בלבו בחוק אמונה אמונת אלהי עולם אלהי ישראל, להאיר לנקודה בית עין, ולמסור נפשו על קדושת שמו.

אוצר החיים' דף רנב. מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

**אֵל תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁף וְתַרְבִּית וְיָרֵאתָ
מֵאֱלֹהֶיךָ וְחֵי אַחִיךָ עִמָּךְ (כה לו).**

'תרכיב' מלא יו"ד. והענין שהלוקח ריבית אינו מאמין שיתרבה לו מאור אין סוף תוספת על מה שנגזר עליו על ידי ביטול הכנעה ויחוד, אלא לוקח ריבית שיתרבה לו על ידי תחבולותיו, ופגום ביוד ועירא, ולכן לא יקום בתחיית המתים המלוה,

אבל על הלוה אף שעושה איסור לאו, אין עליו עונש זה, בפרט שהלוה לפעמים כשלא ילוה לעצמו יהיה לו סכנת נפש. ותהלה לאל, לא מעמתי ריבית מישראל, לא ליתן ולא לקח אפילו על ידי היתר, וכך אני מבקש מבני ובני בני עד סוף כל הדורות שיתנהגו כך להלות בגמילות חסד.

'היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

**אִם בְּחֻקֵי תִלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתֵי תִשְׁמְרוּ
וְעֲשִׂיתֶם אִתָּם (כו ג).**

איתא במד"ר (ויק"ר לה ז), ועשיתם אותם אם שמרתם את התורה מעלה אני עליכם כאילו עשיתם עצמכם ע"כ. ויש לבאר ע"פ דברי הנועם מנדים עה"פ 'ולשם ילד גם הוא אבי כל בני עבר' וגו' (בראשית יא כא), וביאר כי מי שלומד תורה עם בן חבירו הוי כאילו ילדו (פנהדרן יט), וכנאמר 'אלה תולדות אהרן ומשה ביום דבר הוי"ה' (במדבר ג א) דע"י שמושה למד עם אהרן ובניו תורה הוי כאילו ברא אותם. וזה מש"כ 'ולשם' ששם יען שלמד תורה ומצות 'ילד גם הוא' שהוליד עצמו ע"י שסגל מצות ומעש"ט, אבי כל בני עבר שהוא היה האב מי שלמד בישיבתו, והיה לו עוד יתרון שהוליד עצמו ע"י התורה. וזה דאמר המדרש ועשיתם אותם אם אתם משמרים את התורה כאלו עשיתם את עצמכם, כמו שם בן נח.

'פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

**כָּל יְמֵי הַשְּׁמִימָה תִשְׁבֹּת אֶת אֲשֶׁר לֹא שָׁבָתָה
בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֵיכֶם עֲלֵיהָ (כו לה).**

ודבר נחמד שמעתי משם הגאון הקדוש מוהר"ר אריה ליבש מלאנציה"ט זצ"ל, כל ימי השמה והגלות והחשכות, תשבות בבהירות של שבת, את אשר לא שבתה בשבתתיכם בשבתכם עליה מה שלא היה לכנסת ישראל שבתות מאירין ובהירין בימי שלוח בארץ הקדושה בזמן המקדש, כי בזמן הגלות והשמה יש לישראל עובדי השם שבתות מאירין, מה שלא היה בימי המקדש, וזהו את אשר לא שבתה הארץ בכל כך בהירות בשבתתיכם בשבתכם עליה ודפח"ח. מתוק מדבש.

אוצר הסוד' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וגו' (כו מב).

פירש"י ז"ל: כי לקח מן אליהו את ו"ו לבשר את בניו בביאת משיח צדקינו. ולכאורה מדוע דוקא את ו"ו. ולדעת, כי ע"י תורה שבעל פה יהיה גאולה, תורת רבי עקיבא, כדברי המדרש (ויקרא ג) אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות. וזהו אמר האר"י ז"ל (לקוטי תורה יח) כי רבי עקיבא הוא יעקב אבינו ע"ה, ורמוז ע"י מ"מ 'אביר יעקב' (בראשית מט כד) אתון רבי עקיבא. וזהו בירושלמי נאמר עקיבה בהא, ובבבלי נאמר עקיבא בא. וזה לצאת די שני הגרסות נאמר יעקוב מלא ו"ו, שהוא ה"א של רבי עקיבא, מספר ו"ו, כנגד תורה שבע"פ ו"ו סדרים שעל ידו יהיה הגאולה האחרונה.

'בית אבות' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

**וְנָתַתִּי אֶת פְּגָרֵיכֶם עַל פְּגָרֵי גְלוּלֵיכֶם וְגַעְלָה נַפְשִׁי
אֲתֶיכֶם (כו ל).**

גלוליכם מלא דמלא וא"ו יו"ד. והענין נחבאר שאמר מרן רוח אפינו חיות נפשנו האיש אלהי רבי ישראל בן אליעזר (בעש"ט ע"ה נבנים ב), משל למלך שהיו לו שלשה אוהבים, וקטרנו עליהם שאינם אוהבים באמת להמלך, וזהו עליהם שיפרנס כל אחד כלב שלו מאוצר המלך, אחד היה חכם ומשכיל, ואמר, מה לי לפרנס כלב ולבזבז אוצר המלך על פרנסת כלב שלי, מוטב שאעשה עטרה למלך מהוצאה שהיה ראוי להוציא לפרנסת כלב, מאותן דברים בעצמם אעשה עטרה למלך. אוהב שני, פרנס זון בדוחק את הכלב שלא ימות. השלישי, בזבז אוצרי המלך לזון את הכלב בהרחבה, ועל זה גידה המלך את הכלב בו.

והנמשל מובן. כי יש צדיקים בניונים ורשעים, ויש למעלה קיטרוג עליהם, ונתברר על ידי שצוה המלך לפרנס כלב היינו היצר הרע וגוף עכור מאוצר המלך, כי 'לה' הארץ ומלוואה' (תהלים כד א), והחכם והמשכיל הצדיק עושה עם כל הדברים של עולם הזה יחודים קדושים ועטרות למלך, עד שמרוב אור ושמחה וחיות ודביקות נתבטל ממנו לגמרי הנאות וכסופין של עולם הזה ואין לו שום הנאה, כמו שאמר רבינו הקדוש (כתובות קד). לא נהנית מעולם הזה אפילו באצבע קמנה, והרי שולחנו בכל יום היה שלחן מלכים ממש ככל מלכי וחורי הארץ.

אלא דהענין שיהיה נפשו מלאה אור אלהי מדביקות ונועם זיו השכינה, וחיות התורה והמצות מרב כל, ובעת אכילתו ושתייתו וזיווגו היה כולם ביחודים קדושים, ובאור הארת זיו השכינה אשר אין תענוג בעולם כזה, ולערך זה הנועם, כל תענוגי גשמייות היו בטלים ומבוטלים ולא נעשו מהם רושם, עד שמרוב אור הקדושה לא נתפרנס הכלב מזה, והוא חוזר ונעשה מלאך קדוש משר יהודי נעשה מלאך סא"ל [שהוציא אות מ' משמו סמא"ל, ונעשה שם קדוש סא"ל, אחד משמות ע"כ. וסא"ל הוא מספר יחוד] יאהדונה".

ויש שאינו במדרגה הזאת, ומתענה ומענה עצמו בסגופים, ואוכל מעט להחיות נפשו שלא יבזבז אוצר המלך על פרנסת כלב אחר, גם זה טוב. וזה השלישי שהולך אחר שרירות לבו הרע לפרנס הכלב בריות, עליו גידה המלך יצר הרע בנפשו, והוא עובר כל עבירות עד שיעשה תשובה וירצה עונו.

וזהו ונתתי את פגריכם כמבואר בוהר (ח"ג קסב): חסרונן דילכון, יצר הרע. על פגרי גלוליכם שהוא הגוף עכור שהולך אחר תאות לבו למלאות תאותו, בגללו דוקא, ולזה גידה בו את הכלב הנקרא פגריכם, ולזה פגריכם מלא יו"ד של יצר הרע, גלוליכם מלא יו"ד של יצר הרע, והוא"ו של כתנת עור, נהירו דיק, [כמבואר בספר עין חיים שער החשמל פ"ג, ענין עור, הוא סוד הקליפה החופפת הנקרא רע, ובתוכו נהירו דיק קדושה, שהוא סוד ו' שבתוך עור. וכמבואר בוה"ק (ח"ב סט). דהא לית סטרא אחרא דלית ביה נהירו דיק ועיר מסטרא קדושה]. והוא באמת התענוג שיש בדברים הגשמיים אות ו"ו נהירו קדושה, אלא שצריך להעלותו למקורו לקדושה ביחודים קדושים, אמן כן יהי רצון.

'היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

שולחן הטהור

לקט הלכות מרבנינו יצחק אייזיק מקאמורנא זי"ע

מיצות עשה להשמיט הארץ בשביעית

חידוש העולם, 'כי ששית ימים עשה ה' הנה את השמים ואת הארץ' (שמות כ יא), וביום השביעי שבת, שלא ברא דבר והכתיב מנוחה על עצמו, ולמען הסיר ולעקור ולשרש מרעיוניו דבר הקדמות אשר יאמינו הכופרים ובו יהרסו כל פנותיה ויפריצו חומתיה של תורה, באה חובה עלינו להוציא כל זמנינו יום ויום שנה ושנה על דבר זה למנות שש שנים ולשבות בשביעית, ובכן לא יתפרד הענין לעולם מבין עינינו תמיד, והוא כענין שאנו מוציאים מששת ימי השבוע מששת ימי העבודה יום מנוחה¹. ולכן צוה השם יתברך להפקיר כל מה שתוציא הארץ בשנה זו מלבד השביתה בה, כדי שיזכור האדם כי הארץ שמוציאה אליו פירות בכל שנה ושנה לא בכוחה וסגולתה [תוציא אותם], כי יש להם אדון על אדוניה, וכשהוא חפץ הוא מצוה אליו להפקירם².

ועוד יש תועלת נמצא בדבר לקנות בזה מדות הוותרות, כי אין נדיב כנותן מבלי תקוה אל הגמול³. ועוד יש תועלת אחר נמצא בזה, שיוסיף האדם בטחון בהשם יתברך, כי כל המוציא עם לבבו לתת ולהפקיר כל גדולי קרקעותיו ונחלת אבותיו הגדלים בכל שנה אחת, ומלומד בכך הוא וכל המשפחה כל ימיו, לא תחזק בו לעולם מדת הכלילות הרבה ולא מיעוט הבטחון. [עכ"ל החינוך].

~~~~ אוצר המצוה ~~~~

אמונת החידוש, תמצא ענין השביעית בימים והוא שבת בראשית, בשבועות שבעה שבועות תספור לך, בחדשים בחדש השביעי ראש השנה ויום הכיפורים ורובו קודש וכו', בשנים והוא השמיטה, בשבע שבתות השנים והוא היובל וכו'. וענין השמיטה בשנה השביעית לחזק ענין שבת בראשית וכו', לזכר אמונת החידוש, כאמרו 'ושבתה הארץ שבת לה'⁴ ע"כ.

ה. ראה ב'רבינו בחיי' (ויקרא כה ב) וז"ל: וכלל הענין הוא שאינו רשאי שינהג בשדהו ובכרמו מנהג אדון כלל, אלא שיהיה כל פירותיו הפקר לכל העולם, ושיזכה בהם אפילו הדיוס שבישראל כמוהו. ולכן צוה התורה מצוה זו שיהיו כל מיני הממשלה ואדנות שבתחוננים בטלים בעבודת הארץ, כדי שיתבונן האדם בלבו כי אין עיקר האדנות והממשלה אלא לאדון הכל ברוך הוא. ועל דרך הקבלה [ע"פ הרמב"ן שם], 'ושבתה הארץ שבת לה', כנגד [שיתא אלפי שני היו עלמא] וחד חריב (ר"ה לא), שהוא כולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, והוא העולם הבא שאחר התחיה, וזה טעם השמיטה שהארץ היא בטילה וחרבה מכל עבודה בשנה השביעית, ומפני זה החמירה תורה בשמיטה יותר מכל חייבי לאוין וגור עליה גלות, הוא שכתוב (ויקרא כו לד) 'אז תרצה הארץ את שבתותיה', וכן שנו חז"ל [ענין אבות ה ט] גלות באה לעולם על עינוי הדין ועל שמירת הארץ. והנה הכופר במצות השמיטה ככופר בחידוש העולם ובעולם הבא. ע"כ.

ו. ראה ב'מורה נבוכים' (ח"ג פל"ט) וז"ל: ואמנם כל המצוות אשר ספרנום בהלכות שמיטה ויובל, מהם לחמלה על בני אדם והרחבה לבני אדם כולם, כמו שאמר 'ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה' וגו', ושתוסיף הארץ תבואתה ותתחזק בעמדה שמוטה. ע"כ.

מצוה פ"ד⁵ להשמיט הארץ בשביעית, באות א' של אשר. **מצות עשה.** להפקיר כל תבואות ופירות מה שתוציא הארץ בשנת השביעית, שנת השמיטה, שנאמר (שמות כג יא) 'והשביעת ותשקטנה ונטשתה ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכרמך לזיתך'.

למה פרט כרם וזית, שהרי מלת תשמיטה ונטשתה כולל הכל, בין פירי אילן ובין פרי אדמה, ולמה פרט, להקיש אליהם כל מיני אילן, כמו שיש בכרם עשה ולא תעשה, דהא בפירוש אמרה התורה (ויקרא כה ה) 'ואת ענבי זיתך לא תבצר', כמו כן שאר אילן יש בו עשה ולא תעשה⁶.

ועובר עליה ונועל כרמו ושדהו בשביעית, או אסף כל פירותיו לביתו, בזמן שישראל על אדמתו, בטל עשה. ומכל מקום מותר לאסוף מהן מעט מעט אל הבית ולאכול, ובלבד שתהא יד הכל שוה בהן, כאלו אין לקרקע בעלים ידועים⁷.

לשון רבינו הקדוש זצוק"ל (חינוך מצוה פ"ד), ומצוה זו שהיא להפקיר כל פירותיה, והמצוה האחרת שציונו האל לשבות בה, כמו שכתוב בכי תשא (שמות לד כא) 'בחריש ובקציר תשבות', קשר אחד להם.

ומשרשי המצוה. לקבוע בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבתנו ענין

א. מובא ב'אוצר החיים' (שמות קצה ע"ג). לשון רבינו ב'אוצר החיים' הקצר: להפקיר כל תבואות ופירות וצמחי האדמה בשנת השמיטה, ויזכה בפירותיה כל הרוצה לזכות. שנאמר (שמות כג יא) 'והשביעית תשמיטה ונטשתה ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכרמך לזיתך'. יצא מן הכלל, ללמד מה כרם יש בו לא תעשה, אף זית והוא הדין לכל צמחי האדמה, וצריך לפרוץ גדר הכרם ונעילות שדהו, ורשאי הזוכה בהם לשומרם עד זמן ביעור, ופירות אדם לאדם ופירות בהמה לבהמה, ולא ישנה. ע"כ.

ב. לשון ה'מכילתא' דרשב"י (כג יא), 'כן תעשה לכרמך לזיתך', והלא הכרם והזית בכלל היו, ולמה יצאו, להקיש אליהם, מה כרם מיוחד שהוא בעשה ועוברין עליו בלא תעשה, כך כל שהוא בעשה עוברין עליו בלא תעשה. ע"כ. מובא ב'ספר המצוות' להרמב"ם (מ"ע קלד). ודברי רבינו יותר מבוארים בדברי החינוך (מצוה פד) וז"ל: ולשון מכילתא דרשב"י כאן, והלא הכרם והזית בכלל היה, כלומר שראש הפסוק שאמר 'תשמיטה ונטשתה' יכול כל מה שיצמח בארץ, בין פירות אילן או פירות אדמה, ולמה פרט הכתוב שני אלה, להקיש לכרם שאר מיני אילן, ללמד שכמו שיש בכרם עשה ולא תעשה, שהרי בפירוש נכתב עליו (ויקרא כה ה) 'ואת ענבי זיתך לא תבצר', כמו כן כל שאר האילן יש בהן עשה ולא תעשה, ולפיכך פרט כרם וזית ללמד על ענין זה, כי כוונת הכתוב דלאו דוקא זית לבד אלא הוא הדין לכל שאר פירות האילן, אלא שהזכיר אחד מהם והוא מלמד לכולן, שזה מן המדות שהתורה נדרשת בהן. ע"כ.

ג. לשון ה'חינוך' שם בסופו. וע"ע בספר 'מצות השם' (מצוה פד).

ד. ראה בספר 'הבתיים' (מצוה קל) וז"ל: ענין השמיטה והיובל הוא להתחזק

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

אל תונו איש את אחיו: (כה יד).

להשיב לגבי המשפט, אמר לו זקני הקדוש, שבשעת המשפט יציר לפניו דמות דיוקנו ועל ידי זה נבוא לו הישועה, וכן עשה, כשנכנס לבית המשפט והקטגור התחיל להרצות דבריו, לא שת לבו לדברי הקטגור, אלא עמד ויציר לפניו דמות דיוקנו של זקני הקדוש, אך לא אמר הקטגור אלא מלה אחת ושתיים נפל ונתעלף, כשעוררו אותו מעלפונו והתחיל לדבר שנית, ורי' מרדכי הנ"ל עשה כבתחלה ויציר לפניו דמות דיוקנו של זקני, נפל הקטגור שנית ונתעלף, כך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים, עד שבטלו וותרו על המשפט ויצא זכאי בדינו.

מכתבי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לבית המשפט על מעשה המרמה שרצה לרמות אותה, והנה בספנה גדולה וכמעט שהיו יכולין להרג אותו על זה. בעת ההיא הנה זקני הגאון הקדוש רבי אלעזר צבי מקאמורנא זצ"ל על שבת קדש בעיר ברנרס ונסע רי' מרדכי הנ"ל להסתופף על שבת קדש בצל הקדש, ובמוצאי שבת קדש בעת הגעגעענען נכנס רי' מרדכי אצל זקני ועניני מלא דמעות על הצרחה הגדולה שנתגלגלה לפתחו, כששמע זקני המעשה מה שעשה, קם ממקומו וזעק עליו דברי מוסר וחדוידין על שעלה כך על מחשבתו לעשות כדבר הזה, ובפכט שעתה יצא מזה חלול השם גם כן, וקבל על עצמו שמעתי ישא ויתן באמונה אפלו עם עכו"ם, אך הנעשה אין

שמעתי מזקני הגאון הקדוש רבי חיים יעקב מקאמורנא זצ"ל בעל 'פרי חיים', שספר לו בעל העבדה הרב החסיד רי' מרדכי מינז ז"ל מזקני חסידי קאמורנא במונקאטש, שהוא הנה איש עשיר אמיד גדול ומפרסם, והנה מלנה מעות ליהודים ולהבדיל לגוים גם כן.

פעם הגיע אליו דבס אחד שילנה לו סך אגף רכיש על זמן מסוים, ובתוך אותו הזמן מת הדבס ההוא, ורי' מרדכי הנ"ל חשב שאשת הדבס אינה יודעת מפעשה ההלגאה, על כן הוסיף עוד מספר אפס בסוף כדי שיהנה שטר ההלגאה על סך עשרת אלפים רכיש, ובאמת נדעה אשת הדבס מפעשה ההלגאה, ובעת שהביא השטר לגבות ממנה המעות, וראתה המעשה שעשה, הזמינה אותו

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך כי אני הוי"ה אלהיכם: (ויקרא כה יז)

פרטי איסור אונאה

מדיני המצוה. אם היה בעל תשובה לא יזכיר לו מעשה ראשונים, או לבן גרים זכור מעשה אבותיך, או לשאל דבר חכמה והלכה ממי שאינו יודע הלכה, ואסור להכאיב לב הבריות בשום דבר, ולא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, ואסור אפילו בדרך רמז להונות לישראל ולצער, כי הקב"ה משגיח על זה וסופר לך כל פסיעותיך וכל רמיוותיך. ומוזהר שלא להונות אף לקטנים, זולתו לשם שמים להדריכן בדרכי היראה ומוסר, ואפילו בניו ובנותיו ובני ביתו אסור להונות, והמקל בהם שלא לצערם, ימצא חיים וברכה ועושר וכבוד.

ואם בא אדם רשע וחירף את חבירו, לא תצוה התורה להיות האדם כאבן דומם למחרפין, אבל תצוה אותנו התורה שלא נתחיל להתקוטט ולחרף בני אדם, ואין ספק שלא נתחייב לסבול הנזקים מיד חבירו, וכל שכן 'מדברי פיהו אשר מלא מרמות ותוך' (תהלים י ז) בכל דבר שהוא יכול להנצל ממנו, ואולם מצד החסידות להיות שומע חרפתו ושותק. ועליהם נאמר (שופטים ה לא) 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'.

'אוצר החיים' ויקרא דף רסד.

איסור אונאת עצמו

שם 'אונאה' יונח על מי שטעה עצמו, וסובר שהוא חפץ טוב ודבר מושלם, והוא טועה עצמו בזה. וזוהו יוכל גם מי שאינו משכיל על דרכיו ואינו שוקלם בפלס, וסובר שכבר השיג השלימות, ועל כולם בא אזהרה אל תונו איש את אחיו, בין אם מכרת לו חפץ טוב, אל תגרום לו לטעות שהוא סובר שחפץ זה שוה כך והוא אינו שוה, וזוהו גרמת לו אונאה וטעות. וזהו אל תונו איש את אחיו (ויקרא כה יד), במה שהוא אחיו ותומך עצמו עליו שלא יטעה אותו והוא מטעה אותו.

וכמו שמוזהר שלא להטעות את חבירו, כך מוזהר כשרואה את חבירו הולך בדרך הטוב והישר, שלא יטעה את עצמו בו ותאהבהו אהבת נפש. ויראה כל אחד מעלת חבירו ויכסה בושטו, ולא יטעה את עצמו באמרו שחבירו עשה כמה דברים מכוערים ואני נקי מהם, וזוהו אני גדול ממנו והוא נגדי לכלום, ובאמת כל הגדול מחבירו שהוא בעצמו נחשב לגדול מפחיתות חבירו, שסובר בדעתו שחבירו הוא פחות, בודאי ידע נאמנה שיצרו גדול הימנו (סוכה נב.), שהתוקף הוא ממנו שהוא בעצמו עשה ונתן כח ליצר יותר מחבירו, אלא שהוא טועה את עצמו ומומו אינו רואה, ומה שסובר שחבירו טועה עצמו שהרי עשה כמה מעשים, באמת זהו טעות שלו.

וזהו 'אל תונו איש את עמיתו' (ויקרא כה יז). עם עמיתו, שלא תיטעה עצמך עם עמיתו במה שאתה סובר שעמיתך עשה מעשים לא לפי הנאות, ואת בדעתך שלום בשלימותו ונתגלת עם חבירך, ועיי"כ תאמר לו לפעמים מצפני לך זכור מעשיך הראשונים, ובאמת מה שאתה סובר שחבירך הוא טועה עצמו, זה נימשוך לך מחמת טעותך, וזהו אל תונו איש את עמיתו וכן בגרים כיוצא בו...

וכן לענין העבודה, אוי לו למי שהעולם מטעין בו, שתעשה מעשים הנוראים ולבך בל עמך, למה זה מחיר וכו' ולב אין (משלי יז טז), אלא כל מה שתעשה בחדרי חדרך, יותר בצמצום תעשה בפני חבירך, וכל זה באזהרות אל תונו. וכל אלו הדברים מסורים ללב, כי לפעמים הוא מכוין לטוב ואומר אדם לחבירו זכור אחי מעשיך ואל תיטעה

עצמך ועושה זה מגודל אהבה, ועל כולם נאמר ויראת מאלהיך הרואה כליות.

'עשירית האיפה' דף קמג:

אונאה גורם אריכות הגלות

אונאה הוא פגם גדול, גורם להסתרות פנים ולאריכות הגלות, וכל צרות ורעות הבאות, הוא מפגם אונאה רחמנא ליצלן... והרשעים מצליחים, והקדושה מסתרתת ההסתרה.

'אוצר החיים' ויקרא דף רסד.

אונאה גורם גלות השכינה

בוה תבין אחי מצות אונאת מקח ואונאת דברים והלבנות פנים כנתינתן מהר סיני לחלק נפשי, ואלו כל הימים דיו וכו' לא יספיקו לכתוב אחד מן אלף מה שיש בזה מעיינות החכמה.

ומעתה תבין אחי גודל הפגם של אונאה ואונאת דברים, גורם גלות השכינה, והסתרות פנים, ופוגם באורות עליונים פגם גדול, ומחדש חטאו של אדם הראשון, ומסלק הנבואה ורוח הקודש מישראל, ופוגם ביסוד בסוד 'מכל מלמדי השכלתי' (תהלים קיט צט) כי 'כל' נקרא היסוד, והוא המלמד אותה תורה שכתב ושב על פה ויסוד דזעיר הוא המשכיל ומלמד אותה, ובתוך היסוד נתגלה הדעת... בסוד 'כי עדותיך שיחה לי', שתי דעות ושתי עדות, והתגלות הדעת הוא בחשאי בסוד 'שיחה לי' ובחטא אונאת דברים, נסתלקו כל אלו האורות למעלה, ואינם משפיעים במלכות שמים.

אונאת חבירו גורם התגברות הדין ח"ו

ידוע באמת, שאדם הצדיק כשנפשו שמחה ורחבה, אין מרגיש בעלבונו העולבין אותו, אבל בעת הסתלקות המוחין והוא בקטנות, מרגיש מאוד בעלבונו ובצער, וזהו שפירש"י (שמות כב כא, עה"פ כל אלמנה ויתום לא תענון) 'הוא הדין לכל אדם, אלא שדיבר הכתוב בחוה', והוא הדין לכל אדם שלבו נשבר ונדכה.

ודע, שמי שמכאיב ומצער לכל איש הישראלי עד שמגיע הצער ללבו ומשבר לבו, גורם הסתלקות המוחין והתגברות הדין למעלה ר"ל.

'אוצר החיים' שמות דף קעג.

המאנה חבירו סימן פגם בקדושה

עוד עשו לו אונאת דברים שמכרוהו (את יוסף) למצרים הם הקליפות, ואז סוד האבר הקדוש הנקרא יסוד נתלבש בערלה, וזה עון פלילי שהיה במכירת יוסף דאפיקו ברית קיימא לסטי"א, כי נאחזו הקליפות ביסוד עליון בסוד ערלה דחפאי על ברית. וזהו אונאת דברים כמו שנבאר, כי הדיבור נקרא 'מל', ובקדושה 'חיות אש ממללות'. וזה דבר ברור ובדוק, מי שמאנה את חבירו בדברים, מסתמא פגם בברית, והוא נואף בלי ספק... כי כל מיני אונאה תלוי בפגם הברית, ושם הוא עיקר אונאה בסוד גניבות יוסף ומכירתו למצרים, ושמיירתו הוא בסוד ברית ה' טוב, סוד עץ הדעת טוב בלא רע כלל.

'אוצר החיים' ויקרא דף רסה: רסו.

השומר מאונאה זוכה לראות מפלת הרשעים

הזהירנו מלך עליון על אונאה... שלא תגרום אשר 'הגר אשר בקרבך' (דברים כח מג) שכינת עוזינו ינהיג ג"כ העולם באונאה, ואם היינו שומרין עצמינו מכל מיני אונאה של איש איש את עמיתו, היינו זוכין לראות תמיד מפלת הרשעים והרעים, ולא היה הנחגות העולם בדרך אונאה, כמו שהוא עתה בעונותינו הרבים והעצומים... שמשפעת שלוה לרשעים להאבידם ולהשמידם, ומייסרות

הצדיקים, וזהו אונאה גדולה שמאנית את העולם...

'אוצר החיים' שמות דף קעד.

סוד שאין דין אונאה בדבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין ובמשורה

ומעתה נבוא לאור באור החיים, בדברי מרן [בע"ח] שער אונאה (פ"א), בסוד דבר שבימדה' ושב'משקל' ושב'מנין' ובימורה' אין שם אונאה, כי אם הטעה אותו בחשבון המדה אף כל שהוא חוזר, ואין בו דין אונאה כלל.

והנה 'המשקל' נמשך מסוד דעת עליון, הנמשך מהכרעות חו"ב דאוי"א, ובתוך הכרעה זאת מתלבש שם יוד הי ויו הי, וסוד האור בא מאור החכמה ונמשך אל הדעת, ומשם נמשך אל הבינה, ועל ידי הדעת נשקל האור אם הוא אור גדול וכבד, נמשך על הכף עד למטה, כפי ערך גדלותו וכבדותו, כך ימשיך למטה, ואם הוא קטן או קל, אינו יורד עד למטה, אלא כפי קטנותו וקלותו. וזהו המדידה בסוד אור החכמה הנמשך על ידי הדעת, דעת עליון דאוי"א, וזה הבחינה הוא בחינות 'חיה', מוח אור שבנשמות ישראל.

ודע שבחינה זאת הנמשך על ידי 'משקל', לא נתעבה בחינה זאת ולא נתגשם, אף שיורד עד למטה, כטעם אור שברא הקב"ה אדם מביט בה בכל העולמות, עד עדי עד. אבל יש בבחינה זאת כללות 'נפש רוח נשמה חיה', ובחינות 'חיה' שלה אינו מתעבה, ומי שזוכה לטעום אור הזה על ידי התורה, צופה ומביט מסוף עולם עד סופו, ורואה היכלות שלמעלה, ושומע כרוזין שלמעלה, כמו מרן **אלקי האר"י והבעש"ט**, כי בחינות אור 'משקל' הוא בחינות 'אלהות' שבכל העולמות. וידוע לכל משכיל, שכביכול אורו יתברך מלא כל העולמות, ולא ישתנה, כי כל הספירות כולם רוחניות שבהם הנקרא 'ספירות', כולם הם 'אלהות', אחדות אחד מראש עולם אצילות עד סוף עולם עשיה, ועלת על כולא הוא נהיר בעשר ספירות דאצילות, ובעשר ספירות דבריאה, ונהיר בעשר תמות דמלאכים, ובעשר גלגלי דרקיעא, ולא אשתני בכל אתר.

וסוד 'משורה', כי אחר זה המשקל שהבתיק אורו יתברך מסוף עולם עד סופו, שהיה כמוס בו גם שאר הבחינות, נמשך מזה איזה אור בבינה, ושם מתעבה אותו האור, בסוד מים ואותיות התורה, ו'משורה' זאת בית קיבול לקבל שלא יתפשטו אותן המים ויתפזרו לחוץ חלילה, וזה על ידי 'משורה' הנעשה על ידי הבינה, ו'משורה' זה הנקרא 'מדה', בסוד מ"ט שערי בינה שנמסרו למשה, ועם הכולל חמשים שערי בינה, ושם יש ע"ב גשרים שבמימי החסדים, 'מי' שער החמשים 'מדד בשעלו מים' (ישעיה מ יב), ומים אלו הם בסוד החסד, כי שלשה ע"ב שביויסעי' ו'יבא' ו'יט', והוא חסד שבחסד חסד שבגבורה חסד שבת"ת, ומה זאת הוא תיקון אל מה שנכנס בתוכו להגבילו שלא יתפרד, ובחינה זאת הוא לבוש דק להלביש האור הנייל, ולבוש זה נמשך ג"כ ממזל עליון, אבל הלבוש כשיורד נתעבה ונתגשם, והוא בסוד 'דם אדם', כי בחינות 'אדם' לאמיתו הוא כולו אלהות אחדות אחד ואין בו התלבשות חלילה, אלא בחינות לבוש הזה נתלבש שלשה יודין דע"ב בשלשה יודין דאלף הי יוד הי, ויוד הראשונה אין בו לבוש, והוא בחינות או"ר מו"ח ע"ב, חיות אלהות שבנשמות ישראל, ובחינה זאת נקרא 'דבר שבמנין' כי יש שם ע"ב גשרים ור"י כחת.

'אוצר החיים' ויקרא דף רסה.